

Photo/Fotografija: Olga Durović

www.apc-cza.org

AZILNE PRIČE

APC/CZA ASYLUM PROTECTION CENTER
CENTAR ZA ZAŠTITU I POMOĆ TRAŽIOCIIMA AZILA

Sime Igumanova 14 • Belgrade/Beograd • Serbia/Srbija • www.apc-cza.org

A Z I L N E P R I Č E

U V O D

Kroz iskustvo i dugotrajan rad sa tražiocima azila i izbeglicama, kroz godine provedene štiteći ovu ugroženu kategoriju ljudi, susrećući se sa najneverovatnijim ali i najtežim ljudskim sudbinama, došli smo na ideju da objavimo kratku brošuru azilnih priča u kojoj bi samo malo, površno, dotakli ovo nepregledno more ljudskih sudbina koje su se otele od svakodnevice i prevalile pokatkad i ogromne razdaljine ne bi li našle mir, spas, bolji život.

Svrhu ove male zbirke priča našli smo u ideji da bi svaki pojedinac našeg društva, često u očima azilanata - zapadnog i sigurnog društva, mogao i trebao da sazna za ovu marginalizovanu grupu ljudi. Trebao bi naš građanin da zagrebe i prodre u svet nečeg što ni sam nije svestan da se dešava, da postoji, da se srodi u mislima sa onima koji su stranci svuda gde dođu a ipak možda isti oni koji su nekada u svojoj zemlji imali ono što danas imamo mi - život izvan progona, izvan svakodnevnih pretnji, izvan samovolje vojnika, terorista, organizovanih grupa - nosilaca efektivne sile.

Čovek se često zapita šta znači bolji život, da li je to život u izobilju, u ekonomskoj sigurnosti, u nestvarnom uživanju u dobrima modernog evropskog društva.. ili je to samo život, jednostavan, tih, nenametljiv, ali ipak samo život? Život koji teče polako i ne remeti svet oko sebe, zagleda sunčani oblesak na soliterima ili kućama svakog jutra, miriše kasni suton negde pokraj reka i diše nečujno u prisustvu hiljada drugih, istih takvih života.. Da li je kupovina jutarnjih novina život? Da li je odlazak u park život? Da li je miris kafe i jutarnja radio emisija život? Da li je bioskop ili šetnja pored Dunava i Save život? Pogled ili zagrljaj prijatelja, prijateljska ruka u nevolji, prisustvo voljene osobe..?

O ovome ne razmišljate često, ne suviše često.. Samo ponekad, kada izgubite nešto ili čak ni tada..O ovome razmišljate stalno, suviše često, kada radite sa ljudima koji su izgubili sve, prijatelje, rodbinu, zdravlje, imovinu, mir. Kada u očima ljudi vidite molbu ili vapaj, kada vas njihov izgubljeni pogled navede da se okrenete i potražite ga negde u daljini, na poslednjoj kući, na drvetu, na slučajnom prolazniku, na brdu.. Konačno shvatite da je neuhvatljiv; on seže negde iza horizonta, luta besciljno.. Tada vas nešto dotakne, zbuni, izazove nelagodnost, u početku brzo prođe kroz glavu i samo nestane, da bi se ponovo pojavio sasvim neočekivano u trenutku kada vi osetite zadovoljstvo, lep trenutak, samo vas podseti na taj izgubljeni pogled i ostavi vas da ga sami nosite sa sobom.

Radoš Đurović

Izvršni direktor Centra za zaštitu i pomoć tražiocima azila

APC/CZA ASYLUM PROTECTION CENTER
CENTAR ZA ZAŠTITU I POMOĆ TRAŽIOCIMA AZILA

Sime Igumanova 14 • Belgrade/Beograd • Serbia/Srbija • www.apc-cza.org

L J U B A V K O J A B O L I

Eh Lejla moja Lejla.. misli mi prolaze kroz glavu, sustižu jedna drugu... šta bi bilo da si ostala, šta bi bilo da ga uopšte nisi ni sreła... šta, neprestano postavljám sebi pitanja, a odgovora nema.

Bilo je jutro, kao i svakog uobičajnog dana u Mazare Šarifu, nakon toplog jutarnjeg napitka i sveže ispečenog hleba, krenula sam do Zahre moje drugarice iz detinjstva.

Zahra, iako nije imala puno, ipak je bila debeljuškasta, kao i njena majka, crvenih obraza u koje su se utapale njene polukose tamno-braon oči. Bila je vesela, puna života, i svojim šalama me je uvek zasmejavala dok bi se šetale do proplanka gde je njen brat čuvalo stoku. Da, išle smo na taj proplanak gde je on, ali baš on, Ali Reza, koji je tri godine stariji od mene, odlazio i vodio stoku na ispašu. Tačno je, volela sam da sedim sa njim, da ga stalno nešto zapitkujem, a on bi me uvek svojom rukom dodirnuo po glavi i rekao: „mala moja“. Da, on me je doživljavao kao devojčurka, dosta mlađu sestru, kao nekog sa kim se može igrati, zadirkivati. I ja sam tada, neznajući iz kog razloga, uprkos mom čestom negodovanju kada bi mi se obratio, osećala i znala da mi njegovo prisustvo prija. Svako jutro sam se budila željno iščekujući da sunce umije nebo, da zamiriše mamin hleb i da svojim bosim nogama otrčim na pašnjak. Razmišljala sam kako ću izgledati kada budem devojka, kako ću izgledati kao supruga da Ali Reze, kakva će naša svadba biti, a znala sam i da on o tome razmišlja.

Nisu mi branili da se družim sa njim, iako je po ocu bio Paštun. Tada nisam znala koje su to razlike između Hazara i Paštuna, šta to zapravo znači, ja sam samo gledala u njegove tople oči, boje kestena, koje su milim pogledom obasjavale moje lice. Jednom, sećam se, padala je kiša, uzela sam tatin kišobran i otrčala do proplanka, ali Ali Reze tamo nije bilo. Nije bilo toplog pogleda, nije bilo onih zadirkujućih dečijih šala koje su mi nekad smetale, a sada kada ih nema mi baš nedostaju. Odjednom su mi prošle kroz glavu Zahrine reči da će se odseliti, jer je takva situacija, da je bolje da odu kod svojih rođaka u Kabul. U prvi čas povređena što me je napustio, što je otišao bez pozdrava, izbegavala sam da razmišljam o njemu, ali misli su same dolazile, padale kao kiša iz vedrog neba. Dani, meseci, godine su prolazile, a od Ali Reza ni traga ni glasa. Razmišljala sam šta li radi Zahra, moja drugarica, ali sam se više brinula šta radi Ali Reza. Da li je porastao, da li je završio školu, i ono neželjeno pitanje - da li se oženio?

Došao je taj dan, aga Muhamed je stigao kući. Tata ga je srdačno dočeka i rekao majci da donese posluženje. Sedela sam u kuhinji i seckala voće za moj omiljeni kolač. Kada sam čula aga Muhamedov glas sledila sam se, usporila sam sa radom, jer sam znala zašto je došao. Došao je da razgovara sa mojim ocem o mojoj udaji, o njegovom sinu Halilu kome je vreme da se ženi, kao i o tome da sam ja prava žena za njegovog sina. Halil jeste bio Hazar, jeste da je bio dobar čovek, ali nimalo onako dobar kao Ali Reza. Dogovorili su se, moja mama je utrčala u kuhinju i vikala: „Lejla, bićeš udata i srećna žena!“. Eh Lejla, moja Lejla, mislila sam, snažan pritisak u grudima, u grlu, nije mi dao da bilo šta izgovorim. Svadba je ugovorena i moja porodica je polako krenula sa pripremama.

Pala je noć, omorina toplog leta u večernjim satima je jenjavala i bilo je pravo vreme da završim sa ušivanjem poslednje trake na mojoj haljini koju ću nositi uoči venčanja sa Halilom koga sam samo dva puta sreła.

Sedela sam ispred kuće, pognute glave, kada sam čula iz daleka neke korake. „Shab bekheir!“ - rekao je, zadržavajući pogled na mom licu. „Dobro veče“ - odgovorila sam skrenuvši pogled u stranu jer me je iznenadilo kako uopšte neki muškarac može da mi se obrati. „Lejla, moja mala“ - progovorio je opet.

I tada je moje telo obuzeo neopisivo jak nemir, jer je to bio Ali Reza. Ustala sam i približila mu se, zagledala se u njegove tople oči, boje kestena, i ponovo je bilo kao pre, ponovo sam osetila kao da sedim na onom pašnjaku gde vlada spokojstvo i mir. Javila mi se želja da ga čvrsto zagrlim i više nikada ne pustim.

„Ali Reza jesi li to zaista ti?“ - upitala sam ga bojažljivim glasom. „Ja sam, moja mala Lejla, ja sam!“ - odgovorio je. Hiljadu pitanja mi je prolazilo kroz glavu, ali meni je bilo važno samo da sam ga ponovo videla.

Stajali smo dugo napolju i razgovarali o proteklih deset godina, pričali o razlozima zašto su otišli u Kabul, zašto mi se nije javio. Rekao mi je da se Zahra udala i da ima sina Amirija. Bila sam presrećna zbog toga, ali je onda, što je i bilo logično, usledilo njegovo pitanje: „A ti, Lejla, jesi li se udala?“ Spustila sam glavu gledajući u traku koja mi je bila u rukama i promrmrlala: „Nisam, ali hoću.. uskor!“ Prišao mi je korak bliže i rekao: „Pa to je lepo, Lejla, ti si skoro udata žena, ali nije lepo da dugo pričam sa tobom, ostaću par dana u Mazare Šarifu, u našoj staroj kući i, Lejla, želim ti sve najbolje!“

Svanulo je jutro, težina u telu, u nogama, a najviše u glavi mi nije dala da ustanem iz kreveta. Plima pomešanih osećanja me je spopala. Počela su pitanja sumnje da razaraju moju glavu, bezuspešno tražeći odgovor. Da li treba da se udam za čoveka koga ne poznajem i koga ne volim, da li je to život koji očekujem, kakva li će biti moja sudbina sa čovekom sa kim nisam progovorila ni reč? Ne, Lejla, to nije život.

Odlučila sam da odem do Ali Rezine kuće. Ali Reza mi je otvorio vrata. Pokušala sam nešto da kažem ali me je on uhvatio svojim rukama i čvrsto zagrlio. Stajali smo tako veoma dugo, kada je on progovorio: „Lejla, budi moja žena! Hajde da pobegnemo od svih, hajde da živimo naše, a ne tuđe živote.“

Već sledećeg dana sam razmišljala kako da pobegnem, kako i da li da kažem roditeljima, ali to ne smem da uradim, znam šta me čeka. Počela sam da planiram svoje bekstvo sa Ali Rezom, i nikome nisam rekla da se on vratio. Veče pred polazak sela sam u krilo svoje mame i rekla joj: „Mama, kako mi nedostaješ“. Moja mama se na to nasmejala i rekla: „Joj slatka moja Lejla, šta ću ja sa tobom, pa kako ti nedostajem kada smo zajedno i uvek ćemo biti zajedno.“, a nije slutila da se možda nećemo opet videti.

Svanuo je i taj dan. Obukla sam se, i tihim korakom izašla iz kuće. Ali Reza i ja smo se našli na izlazu iz grada gde nas je čekao jedan njegov rođak koji je nas je odvezao do granice sa Iranom, do Nimruza. Tokom puta nismo progovorili ni jednu reč.

Samo malo je nedostajalo da zajedno pređemo granicu, ali nije nam se dalo. Ali Reza je kupio karte za autobus. Planirano je da dva autobusa idu za Iran, ali se jedan od njih pokvario. Masa ljudi je nagrnula da uđe u jedan autobus. Ali Reza je sve vreme mene postavljao ispred njega ne bi li ja ušla prva u autobus i uspeo je. Nekoliko ljudi me je svom svojom snagom guralo u leđa i zapravo odnelo u središte autobusa i moja ruka više nije bila u Ali Rezinoj ruci. Samo sam čula njegov glas: „Idi Lejla, idi, naćićemo se u Iranu, javi se Saidu i za mene ne brini.“

Dugo smo se vozili i stigli u Teheran. Pronašla sam Saída i odsela kod njega. Prošlo je više od mesec dana i dobila sam prve vesti. Said mi je prišao i rekao da sednem. Po njegovom izrazu lica znala sam da je nešto loše u pitanju. „Lejla, moraš biti jaka“ - rekao mi je. „Ne znam da li je živ, ali saznao sam da su Ali Reza zbog ljubavne veze sa tobom bičevali na trgu, da je preko sto šiba udaralo po njegovom telu. U početku se držao hrabro, ali je posle dvadesetog udarca svoje telo polako savijao, a iz svake je rane tekla je krv. Lejla, to su bile strašne muke, ne znam da li je preživio, ali to su strašni bolovi, znaš kada bič udari jednom, pa drugi, treći, deseti put, savijaš se tako da te ne pogodi opet na istom mestu, jer svaki sledeći udarac ti dublje razara povređeno mesto, koje postaje živo meso. Ne verujem da je preživio. Lejla, o tebi se svašta govori, ti se nikada ne smeš vratiti u Avganistan. Majka ti je skrhana, otac povređen, celu porodicu si osramotila, ne žele za tebe da čuju. Ako se vratiš bićeš ubijena, kamenovana do smrti, niko ti ne može i neće pomoći, Lejla. Kamenje će ti padati na glavu, Lejla, bićeš meta na trgu koju će svako gledati da pogodi na najjači mogući način, Lejla. Nisi ni prva ni poslednja žena koja je pobegla, koja je izneverila porodicu, koja je osramotila i porodicu svoga verenika, ali znaš li,

Lejla, koliko je opasno to što si ti uradila i koliko je krvna osveta prisutna u našem društvu i kako se povreda svetih stvari - zlata, zemlje i žene rešava.“ Sedela sam ne pomičući se i tiho progovorila: „Ja sam već mrtva žena“. Već vidim sebe rastrgnutu na trgu, već vidim svoju majku koja plače, zavija, već vidim svoju od kamenovanja odrublenu glavu. Da, možda i jesam pogrešila, ali živeti sa čovekom koga ne voliš, koga ti je porodica izabrala, koga ne poznaješ, kome bih bila poznizna sluškinja i sa kim bih morala da se budim, ne. Moje srce pripada samo jednom čoveku, čoveku čije dete nosim u svojoj utrobi i čije ću dete roditi za nekoliko meseci.

„Ne smeš ostati ovde Lejla“, - rekao mi je Said, „previše je opasno. Nemaš dokumenta, bićeš deportovana, a tvoji te mogu naći.“

Vreme je da mislim o detetu. Said me je odveo na pijacu gde sam platila jednom čoveku da me odvede bilo gde, a to je bila Turska. Putovala sam nekoliko dana, smeštena u malom kombiju gde je nekoliko ljudi sedelo pribijeno uz mene. Tokom puta svi smo ćutali i bojažljivo se gledali. Ponekad bi stali na kratko i nastavljali dalje.

Svanulo je, probudilo me je toplo sunce koje je ugrejalo prozor do koga sam sedela. Stigli smo u Tursku. Odveli su nas u jednu napuštenu kuću i rekli da je to bio kraj puta. Imala sam nešto novca, ali nedovoljno da bih otišla dalje. Pitala sam čoveka koji nam se predstavio kao Arif i koji nas je doveo do Turske - gde mogu stići sa ovim novcem, a on je pogled usmerio na lanac koji je visio na mom vratu. Da, zaboravila sam i otrgnula sa vrata lančić koji mi je Ali Reza dao. Gospođo, sa ovim vas mogu odvesti negde u Evropu, ali, znate, niko ne sme znati da sam vas ubacio u kamion, bićete smešteni između kutija koje su pune voća. Budite večeras ovde.

Dok je Arif pričao sa vozačem kamiona, ja sam ušla u kamion i zabila se između kutija. Vreme je prolazilo. Nekoliko puta kamion bi se zaustavljao, pa opet kretao i to je trajalo. Jednom me je vozač, omanji čovek debelih brkova, izveo napolje pričajući nešto na turskom, a zatim mi je pokazao da se vratim unutra, dajući mi parče hleba. Nastavili smo put. Sledeći put kada smo stali, vozač mi je otvorio vrata kamiona i rekao idi, idi.. Izašla sam, okrenula se ka njemu i u znak zahvalnosti klimnula glavom. Pešačila sam u nekom pravcu, ne znam ni kom, ni kuda, čak neznanjući ni gde se i nalazim. Padao je mrak, noge sam jedva vukla po putu zanoseći u jednu pa u drugu stranu, gladna i žedna išla sam neko vreme tako.. Buka, psi koji laju, lampica uperena u moje oči, čovek koji me podiže.. Sledeća scena koje se sećam jeste da ležim u bolničkom krevetu, sama u polusvetloj plavoj sobi. Dolazi medicinska sestra i pita me preko prevodioca - „Da li si dobro?“ Unezvereno je gledam, i po njenom mantilu saznajem da sam zapravo u Evropi.

Posle nekoliko dana smestili su me u Centar za azil i sada sam tu. Sedim na klupi i

čekam odluku o svom statusu, razmišljam o svemu, ali mi nadu vraća dete koje ću uskoro doneti na svet i koje ću, ako bude muško, nazvati Ali Reza.

P R I Č A I Z K O N G A

Imam sedamnaest godina. Trenutno se nalazim u Srbiji, u Centru za azil u Banji Koviljači. Poreklom sam iz Konga. Morala sam da pobegnem odande.

Rasla sam sa majkom i starijom sestrom koje sam neizmerno volela. One su mi bile sve na svetu. Sećam se da mi je mama, kada sam bila mala, plela kosu u pletenice u koje je uplitala šarene trake. Divno smo se slagale. Onda se, u jednom periodu, atmosfera u kući promenila. Nisam znala zašto, niti o čemu se radilo. Majka je sve vreme plakala. Sestru nikada nisam videla da plače, ona je sedela, tresla nogom ili tešila majku. Tada sam imala deset godina.

Jedne noći probudilo me je sestrično vrištanje. Istrčala sam iz kreveta i videla kako moju sestru neki vojnik izvlači iz stana. Ona se otimala i vrištala. Bacila sam se na vojnika, ali me je jednim potezom zbacio sa sebe i srušio na pod. Gledala sam kako ih odvođe. I majku i sestru. Nisam znala gde, ali sam čula kako viču i plaču. Nikada ih više nisam videla. Od tada sam živela kod komšinicke. Plakala sam po ceo dan, nisam mogla ni da jedem ni da spavam. Jedne noći, u mojoj šesnaestoj godini, upali su vojnici i ubili mog komšiju, a komšinicu, njenu ćerku i mene silovali. Sve devojke koje poznajem su bar jednom, a mnogo češće po nekoliko puta bile prebivane i silovane u mom mestu. Nakon dva meseca pobjegla sam iz Konga sa komšinicom i njenom ćerkom, i posle dugog puta stigle smo u Srbiju. Bila sam prvi put, posle mnogo vremena, radosna zato što sam noću mogla malo i da odspavam. Prvi put, posle dugo vremena, videla sam da se moja komšinicca smeje. Nije bilo vojnika. Dolazilo je proleće. A onda sam shvatila da sam trudna, u odmaklom trećem mesecu. Više ne smem da abortiram. Kažu mi da će biti bolje, da ima nade, da zaslužujem normalan život. Ja ne verujem. Bolje bi bilo da sam mrtva. Želim da vidim majku i sestru. Plašim se da nisu žive. Da jesu, došle bi po mene. A želim da ih vidim, makar samo na kratko. Samo da im kažem i objasnim... Sramota me je što sam trudna, što ću, dok sam živa, ostati obeležena, plašim se neizmerno. Kažu ljudi sa kojima razgovaram da nisam kriva i da zaslužujem normalan život. Ja ne znam šta to znači...

U K U S K R V I I P R A Š I N E

Ljudi kažu da je dom tamo gde je srce. Šta se desi ako vam srce odavno nije više tamo? Šta ako više nemate dom jer ne želite da se setite ničega u vezi sa tim mestom? Ako su vas svi koje ste voleli izdali ili ih više nema?

Kada čujete reč „Afrika“ vi pomislite na safari, džipove, divlje životinje, emisiju koju ste skoro gledali na televiziji. Ja se setim trošne kuće, brata i sestara, drveta iza kuće sa kojeg sam pala sa šest godina kada me je majka prvi put istukla. Setim se oca kako puši duvan i čuti na pragu i kako sam se uvek pitala o čemu li razmišljam. Setim se svog stada i radosti kada se krava oteli, dečka iz susednog plemena koga sam videla samo kada se putevi naših stada ukrste. I grlo počinje da se steže. Još uvek je ukus prašine i krvi u ustima prisutan. Ležim u dvorištu ispred kuće i pokušavam da mislim na nešto, na bilo šta, samo ne na ovo što se dešava. Ne uspevam da ne vidim očevo telo, izmučeno i krvavo ispred kućnih vrata. Ni pas više ne laje. Želim da zagrlim majku i sklopčam se u njenom krilu, ali nje nema sa nama već četiri godine. Ne želim da trpim znojavog vojnika na sebi ali ruke i noge me ne slušaju. Pitam se, čemu nam uopšte služe, kad ne reaguju onda kad su nam najpotrebnije. Udarce više ne osećam, i bol je nekako tup. Samo poniženje i strah. Vojnik ustaje, prilazi drugi. Smenjuju se. Njih pet. Ili šest. Ne znam. Ne želim da znam. Osećam da mi butine gore kao nikad do sad. Za trenutak pomislim da je vreme stalo, da više ne teče. Plašim se ću se probuditi uplakana i da će me sestre grditi. Ali se ne budim i shvatam da je košmar ipak java. Kao kroz maglu vidim dečaka sa ispaše kako sa puškom izlazi iz naše kuće. I počinjem da molim, prvi put u životu počinjem da molim da me ubiju. Ali živa sam. Ili nisam. Ne znam više i svedjedno mi je. Plašim se da ustanem. Mrak je. Svi su otišli. Svi koji su mogli da odu. Nije me strah laveža u daljini. Nije me više ničega strah.

I danas se pitam zašto. Zašto se sve to desilo, zašto su samo mene pošteđeli. Treba li da budem srećna što sam živa? Jesam li zaista pošteđena ili živim sa najgorom kaznom? Nedostaju mi sestre, ali u trenucima slabosti pokušavam da ih se setim samo dok smo bile vrlo male. Ne želim da mislim o tom danu ni da ih se sećam ostavljenih da leže u prašini, tela u neprirodnom položaju, izmučenih, ali konačno spokojnih. Ne znam gde mi je brat. Jesu li i njega ubili ili je sada jedan od njih? Plašim se i da pomislim na to, možda je bolje... Ne, ne smem to da izgovorim, sigurno je bolje da je živ, sigurno je pobjegao. Otac je uvek bio ponosan na njegovu istrajnost. Bio je naslednik loze, snaga u kući, primer u selu. Sigurno je živ, javiče se

on, znam. Sestra takve stvari oseća.

Bolnica, bez uspomena, bez osećanja, ne znam koliko dugo. Nije me briga što će mi biti bolje. Izbeglički kampovi, strane zemlje, formulari, krijumčari, policija, ponovo formulari. Saosećanje u očima ljudi koji me ne poznaju. Svi obećavaju, nude, ograđuju se. I ponovo noć, samoća. Ne biste verovali koliko suza ljudsko biće može da proizvede. Ali izdržaću. U inat onima koji okreću glavu, iz mržnje prema dželatima moje porodice, zbog vere u svoga brata, za uspomenu na dragog oca...

Znam da bi devojčica od šesnaest godina trebalo da ima drugačije planove, ali tog popodneva moje detinjstvo je prekinuto. I osećam potrebu da skrenem pažnju ljudima. Da kažem svetu da ne skreće pogled, da dam sve od sebe da Zemlja bude bolje mesto za nove generacije, da nikad više deca u Somaliji ne posežu za puškama, da nijedna devojčica ne poželi sa petnaest godina da je ubiju. Krivite me da sam luda, nije me briga, ali ona ništa nije kriva i zato ću izdržati zbog nje koja treba da se rodi za dva meseca. Biće moja mala princeza. Sigurno će ličiti na mog oca i brata...

Vas Obala Slonovače podseća na nešto što ste čuli u vestima, pročitali neki članak, znate da je negde daleko, možda biste pogodili i kontinent. Mene pomen domovine refleksno nagoni da spustim ruku na stomak i uzdahnem. I ukus koji nikad neće iščeznuti iz usta, ukus krvi i prašine...

P R I Č A I Z A V G A N I S T A N A

Zovem se Ali Mohammadi i imam 17 godina. Dolazim iz Avganistana, prelepe zemlje u srcu Azije. Avganistan je zemlja dobrih, miroljubivih i gostoprимljivih, ali i ratom izmučenih i osiromašenih ljudi. Dolazim iz Ningarhara, provincije duž granice sa Pakistanom. Porodica mi je pričala o danima mira davno pre mog rođenja, kada smo živeli mirno i sretno. Međutim, plan je sačinjen i ruske snage su napale Avganistan i još od tada niko u Avganistanu ne zna za mir. Kad su Rusi došli, narod Avganistana se podigao u sveti rat protiv njih, kako su mi rekli. moj otac je bio među njima jer je bio istinski Avganistanac i želeo je da zaštiti svoju zemlju. Posle više od deset godina rata smo pobedili i Rusi su otišli, ali onda je počelo još žalosnije poglavlje naše istorije jer su naše vođe zaratile međusobno iz razloga koji su malo imali veze sa običnim narodom koji je nastavio da pati.

Moj otac se tada vratio kući i uskoro sam se i ja rodio u proleće 1994. godine. U vreme moga rođenja, kako mi je majka pričala, pojavili su se i novi ratnici u

Avganistanu, koji su sebe nazivali studentima - Talibanima. Talibani su počeli da osvajaju jednu po jednu provinciju sve dok nisu zauzeli skoro celu zemlju. Kada su zagospodarili Avganistanom, uveli su nova pravila koja su zabranjivala ženama da rade, idu u školu i da imaju bilo kakav normalan život. Sport, muzika i zabava su zabranjeni. Učenje stranih jezika i modernih nauka se smatralo protivno islamu i samo islamski stavovi su bili dozvoljeni. Ja i moja porodica smo muslimani, ali nismo isključivi i ograničeni samo tradicionalnim islamskim shvatanjima. Moji roditelji su hteli da njihova deca napreduju i da žive slobodan, moderan život. Moja braća i sestre su išli u školu i učili su engleski jezik, ali onda su došli Talibani koji su to sve zabranili. Moj otac nije hteo da živi u takvoj zemlji i zato se pridružio borcima protiv Talibana. Nekoliko godina je bio odsutan i nismo znali za njega. Sećam se kada se vratio kući, 2001. godine, sa severa gde se borio protiv Talibana. Ja sam imao sedam godina i nisam ga prepoznao jer sam bio mali kada je otišao, i jako sam se uplašio jer tada mi je bio samo stranac.

Kada su Amerikanci uništili Talibane bilo je mirno neko vreme, ali onda su se opet vratili Talibani i mnogi drugi kojima nije bilo do mira. Međutim, ni Amerikanci ni drugi vojnici stranih zemalja koji su došli u Avganistan ne mare za narod i često ubijaju civile u borbama ili bombarduju sela.

Kada su Talibani ponovo ojačali došli su u naše selo. Talibani imaju mnogo špijuna i pomoćnika jer narod ne voli strane vojnike, a nema ni novca i svaka pomoć od Talibana je dovoljna da im pomažu i da potkazuju ljude koji su se nekad borili protiv njih. Tako su saznali i za moga oca, i jedne noći su došli u našu kuću i odveli ga sa sobom. Tada sam imao 12 godina, i nikada više nisam video svoga oca. Moja majka ga je dugo posle tražila i pitala za njega. Jedan čovek joj je rekao da je još živ, ali to je bila samo lažna nada jer smo posle saznali da je naš otac ubijen još isto veće kad je odveden.

Godinu posle smrti moga oca, 2007, Talibani su došli i tražili od mog starijeg brata Nadžibulaha da im se pridruži i da se bori za njih. On je rekao da ne želi da se bori ni za jednu stranu i oni su ga pretukli i osakatili odsekašći mu desnu ruku. Smejući se rekli su: „Eto, sada će svi znati šta se dešava sa izdajnicima poput tebe i tvog oca“. Onda su se okrenuli i rekli da sam ja sledeći, čim porastem za pušku. Moj brat je posle umro od trovanja krvi i unutrašnjeg krvarenja.

Moja majka je od tada počela da skuplja novac da bi ja mogao da pobeegnem iz zemlje jer nije želela da izgubi i mene. Kada sam napunio 16 godina, majka mi je rekla da će talibani doći i da moram da bežim što dalje od Avganistana, da se spasem i da bar neko iz naše porodice preživi. Spakovala mi je nešto stvari i ja sam krenuo sa jednim čovekom, kome smo dali novac, da me odvede iz Avganistana. Na

mom putu do Srbije imao sam mnoge probleme, satima sam pešačio po pustinjama, planinama, po kiši i snegu. Često sam bio gladan, žedan i spavao sam na podu, na klupama i u napuštenim kućama. Kada sam, napokon, preko Pakistana i Irana došao do Turske, neki ljudi su rekli da će mi pomoći, ali umesto toga su me zatvorili u podrum i nisam mogao nigde da idem mesecima i još su mi uzeli sve pare rekavši mi da će me odvesti u Evropu na sigurno. Koliko sam bio tako zatočen u Turskoj ne znam, ali se nisam plašio jer sam mislio na svoju porodicu i na mogućnost da i njih spasem ako samo dođem u neku sigurnu zemlju i to mi je pomoglo i davalo snage da izdržim. Napokon, jedne večeri su me smestili u kamion, i nekoliko dana kasnije su me pustili da izađem rekavši mi da sam u Evropi.

Ubrzo sam saznao da se nalazim u Srbiji, i da ovde mogu da zatražim pomoć i utočište. Sada kada sam napokon stigao u sigurnost, posle meseci provedenih u neizvesnosti dok sam putovao iz Avganistana, jedino na šta mislim je moja porodica o kojoj ne znam ništa. Moja majka i dve sestre su i dalje u Avganistanu i ja se nadam da su dobro, ali se plašim za njih jer ne prođe nijedan dan da neko u mojoj dragoj zemlji ne pogine.

ŽIVOT BEZ SMISLA

Nemam više nijedan razlog da živim, i zato sam pokušao da se ubijem. I opet ću, sigurno. Ne želim da idem u bolnicu, želim samo da spavam i odmorim se. Nisam spavao lepo godinama, još dok sam bio u Avganistanu. Tamo sam rođen, u Zabulu i mislim da, od kako znam za sebe, znam samo za napade, ubijanja, odsečene ruke i noge. Sada imam 25 godina i nigde nikoga.

Moju majku su ubili kada sam imao sedamnaest godina. Otac mi je nestao kada sam imao dvadeset i jednu i nikada ga više nisam video ni čuo išta o njemu. Dve sestre su poginule u bombaškom napadu u gradu, a devojka sa kojom sam želeo budućnost je napustila Avganistan. Cela njena porodica je nestala. Nadam se da je ona živa i da je dobro, ali znam da su šanse jako male. I šta čovek da radi u takvom svetu? Niko nije tu da pomogne i da te zaštiti. Ne možeš ni sam da se zaštićiš, jer ne postoji način.

Jednog dana, jedan čovek iz mog kraja mi rekao da beži u daljinu, Evropu, da bude siguran i da pruži svojoj deci normalan život. Nisam to mogao ni da zamislim ali sam krenuo sa njim. Dao sam sav novac od kuće i imanja krijumčaru i krenuo na put.

Nisam tačno znao gde, samo sam želeo da se sve završi i da sve nestane. Ali se nije završilo i nije nestalo.

Stigao sam u Srbiju. Ovde sam siguran, kažu. Imam da jedem. Ali ja ne mogu da spavam noću. Ne mogu da zaspim danima. Ako zaspim, budim se jako brzo, u suzama ili u vrisku. Sve vreme imam osećaj da je neko iza mene i da će nešto da se desi. Ne znam zašto da živim, ja nemam nikoga, sve sam izgubio. Sam sam. Svi su mrtvi. Možda sam pogrešio kada sam pobjegao. Možda je trebalo ostati tamo i završiti život. Jedino što želim je da zaspim i da se nikada više ne probudim.

PRIČA IZ ŠRI LANK E

Iako mi je trebalo dugo vremena da skupim hrabrosti, uzmem olovku i zabeležim.. u stvari pokušam da rečima opišem tu patnju, bol, tugu, to razočaranje, strah, bespomoćnost.. Opet osećam neku bojazan od koje mi se ruke tresu, telo preznojava, a naviru misli da bi zbog iznošenja istine o mojoj sudbini sve moglo opet da me povredi i vrati u surovu realnost.

Ja jesam patila, ja i dalje patim, toliko jako da mislim da nikada neću moći da opet osetim sreću, mir, spokojstvo, da za života neću uspeti da na pravi način prenesem svetu, svim dobrim ljudima, pravu ali surovu istinu koja je zadesila moju porodicu, moj narod. Pokušajte da me razumete i ne dozvolite da ostanete nemi i gluvi dok se slične stvari i dalje dešavaju. Majka sam, supruga sam, baka sam, profesor u jednoj školi.

Zazvonio je telefon tog popodneva više puta, ali sa druge strane je bilo samo ćutanje, sve dok, konačno, sada se više i ne sećam ko, nije progovorio da.. da je moj sin nastradao, da su ga ubili zajedno sa njegovim drugom. Ubili mi sina Sulejmjana, ubili i njegovog druga Alija.. zato što su to što jesu..

Ubili su mi dete!

Verujte mi da ne postoje reči kojima bih mogla da vam opišem bol jedne majke, jednog roditelja koji je doživeo da u naručju zagrlji svoje mrtvo dete, da ga sahrani, da zna da je ubijen samo zbog toga što je Palestinac. Ne, ne, ne umem da opišem tugu u tom momentu...

Suze su mi lile bez prestanka danima, nisam jela, nisam pila... Pitala sam se, pa kako ja da živim kada sam tu mladost, tu lepotu, stavila u zemlju? Tako slomljena od bola, sa suzama u očima, iznenada sam ugledala u mojoj kući grupu naoružanih ljudi koji

su me onako uplakanu pljuvali po licu i odgurnuli u ćošak sobe. Muž je pokušao da mi pomogne, ali nije uspeo. Gledala sam bespomorno kako ga kundacima puške, rukama i nogama udaraju dok nije izgubio svest... Nije se više pomerao. Govorili su da ovo nije naša zemlja, da nam nije mesto među njima i šta čekamo više? Zar nismo shvatili da nam je vreme da napustimo njihovu zemlju? Plakala sam, tresla se, kukala, preklinjala da odu, da nas ostave na miru... Nikada neću zaboraviti kada mi se jedan od njih uneo u lice, nasmejao se mom strahu i bolu, mojim suzama, nazvao me pogrdnim imenom i pljunuo u lice.. mene, jednu baku, majku koja je tek sahranila sina, suprugu kojoj su muža prebili... smejali su se mojoj nesreći, ponizili...

I dok ovo pišem, razmišljam.. ma svaku bih ja muku izdržala samo kada bi to moglo da mi vrati sina...

Zapalili su mi kuću i otišli sa osmehom na licu, zadovoljni. Muža sam vukla, onako u nesvesti, bio mi je težak, ali uspeła sam.. izvukla sam ga iz kuće.

Pokušala sam da ugasi upaljene zavese, ćebad, ali vatra se širila... Bila sam opet bespomorna. Stala sam na sred sobe, plakala.. bolelo me je.. nisam znala šta da radim. Da mi komšije nisu pristigle u pomoć kada su videli da se vojska udaljila izgorela bih... Možda sam u tom trenutku to i htela jer nisam videla smisao života. Možda je to razlog što sam se skamenila i samo bespomorno gledala kako gori u plamenu sve što smo mukom stekli.

Izgubila sam sina, spalili su mi kuću, muža unakazili...

Uništili su mi život i nadu...

Uništili sve samo zato što sam to što jesam.

M O J B R A T , M O J H E R O J

Imao sam sedamnaest godina kada sam otišao iz Avganistana. Po lokalnom shvatanju bio sam već muškarac, nikako dete. Trebalo je i da se oženim, da dobijem naslednika. „Pokazuj zube“ - govorili su mi - „ne otkrivaj svoje slabosti“. Odlazeći u rat, brat mi je dao pištolj i rekao: „Sada si čovek i odgovaraš za svoja dela. Čuvaj porodicu a Bog će tebe. Nađi ženu i izrodite mnogo dece. Mora neko da nadoknadi to što za mene više nema vremena“. Uvek sam ga slušao i radio sve što kaže, bio je moj heroj i zaštitnik. Znao je sve moje tajne i branio me od starije dece kada bi me zadirkivala. Izdržavao je porodicu od svoje petnaeste godine.

Vozač automobila parkiranog ispred kuće je zatrubio dva puta i brat je, kao po komandi, izašao iz kuće ne osvrnuvši se. Zastao je samo kao da će da zagrlji majku. Umesto toga - klimanje glavom i majčine suze čim je prešao preko praga. Znala je da ga tada poslednji put vidi živog. Ja sam bio uzbuđen i ponosan na brata. Sada nisam siguran da li je to bilo pametno, ali šta zna dečak sa četrnaest godina, devet metaka i pet glasnih usta koje od sutra treba da hrani. Sve bi bilo lakše da je otac tu. Ali on danas živi samo u našim srcima. Kada je poginuo, od nagazne mine kažu, neki ljudi su došli da saopšte vest u automobilu sličnom ovome koji je odveo brata u noć. Ružni, beli pikap sa postoljem za mitraljez pozadi. Sećam se rupa od metaka na njemu i loše opranih tragova krvi na vozačevim vratima. Neko je trebalo da zameni oca u Vojsci. Tako su sebe zvali, Vojska.. Zapravo su se borili protiv prave vojske, zbog mira, zbog osećanja nadmoći kada ljude gledaš kroz nišan, iz osвете, zbog novca, ubeđenja gospodara rata i ko zna čega još. Nije znao ni moj otac kada je odlazio, verovatno ni brat, ali su morali da uzmu pušku da bi im porodica bila pošteđena. Kada jedan pogine, neko mora da ga zameni. Čekalo se samo da brat stasa da može da nosi pušku. I tako od kad znam za sebe. Kada su javili očevu sudbinu, majka je zanemela od bola. Nije progovarala godinu dana. Kada su došli da traže brata, nije pomogao ni plač, ni ono malo novca koji je otac ostavio u džepu majčinog starog kaputa za svoju sahranu, ni sve molbe ovoga sveta ne bi ih odvratile od namere da ga odvedu. Ni to što je majka tada prvi put progovorila, znajući da gubi prvog sina koji mora da krene očevim stopama da bi spasio majku, brata i tri sestre. I ponovo majčin plač noćima. I dugo gledanje u nebo proklinjući sudbinu i moleći Boga da beli auto ne dođe sutradan sa strašnim vestima. I tako svakog dana. Čekanje je gore od same zle vesti. Vesti koja će neminovno stići.

Godinu i po dana ni reči o bratu. Prvo smo čutili i strahovali, a onda život uđe u bezličnu rutinu i samo se moliš da ne čuješ ništa. Nikakva vest je najbolja vest. Čudno je biće čovek, na sve se navikne, nastavi da živi posle zle kobi, ne preboli, ali ide dalje. Prvo što smo čuli o Imranu bilo je da je napredovao, dobio je nekakav čin. Nismo želeli da znamo ni zbog čega ni gde, plašili smo se da pitamo. Da nije postao jedan od njih. Ali smo se osećali nekako sigurnije, znajući da sada može da nas bar donekle zaštiti od samovolje nemilosrdnih ratnika, svojih saboraca. Iako jednostavna i dosadna reč, bezbednost nije nešto o čemu smeju da maštaju moji sunarodnici u Avganistanu. I ponovo meseci bez reči. Jedino pismo poslato po komšiji, koje kaže: „Živ sam. Mnogo mi nedostajete. Poslaću novac čim budem mogao“. I ponovo zima. Dva neuredna čoveka su ušla kroz vrata trošne kuće kao da ulaze u štalu. Pre nego što su progovorili, znali smo zašto su došli. „Imran je otišao u slavu“ - rekli su. „Hrabro se borio i trebalo bi da budete ponosni na njega“. Majka samo

zatvori oči, bez reči, bez krika. Njena tišina bila je glasnija od topova koji su tukli u daljini. „Koliko imaš godina, mali?“ - upita me jedan od njih, dok je drugi halapljivo jeo hranu sa našeg stola. „Sedamnaest.“ - odgovorih. Pištolj koji mi je brat dao na odlasku žuljao me je iza pojasa. „Spremaj se“ - reče mi drugi, punih usta. Začuh vrisak majke koji je došljake prepaov više od neprijateljskog snajpera: „Dosta, izlazite iz moje kuće, prokleti bili!“ Ruke su mi bile lake, besneizmerane. Slutio sam nesreću. Majka zgrabi nož sa stola i čvrsto ga stegnu, kao da svakog časa očekuje da će je neko napasti. Vojnik koji mi se prvi obratio munjevito je uzeo pušku i zauzeo borbeni stav, kao da će moja majka iznenada da se pretvori u bataljon neprijateljske vojske. Drugi skoči dva koraka unazad u nezvereno gledajući u nju, još uvek žvačući hranu iz mog tanjira. I desilo se ono što će me proganjati do kraja života. Ono čega se i danas uplašim kada pomislim na tu noć i na poslednje vesti o bratu. Prestravljen i pun gneva, izvukao sam pištolj i zapucao. Hteo sam da osvetim oca, brata, hteo sam da zaštitim majku i sestre, hteo sam.. hteo sam da se tako nešto nikad više ne dogodi. Buka je bila zastrašujuća. I dim.. Bože, nikad nisam pomislio da od pištolja nastaje toliko dima. Kako li je kad se puca iz puške? Ne želim da znam, ne želim nikad to da vidim. Nisam ni primetio kada je nestalo municije u pištolju. Nisam ni znao da je bio otkočen. Štaviše, nisam znao ni da ima sigurnosnu kočnicu. Da je kojim slučajem pištolj bio zakločen, ne bih znao kako da ga upotrebim i izvesno je da bi i ostatak moje porodice bio mrtav. Nakon poslednjeg ispaljenog metka i dalje sam povlačio oroz. Da li iz straha ili iz mržnje, ni danas ne znam. Možda nisam ni primetio. U isto vreme, hteo sam da bacim pištolj i pobegnem daleko. Na kraj sveta, gde niko ne zna šta sam uradio. Ako je moguće, negde gde bih i ja zaboravio tu noć. Preskocio sam tela na podu i otrčao od kredenca. Pištolj sam ostavio na donjoj polici, iza vreće sa brašnom. Napunih džepove hranom i otrčah majci. „Ovde više nije bezbedno. Bežite sada i nikada se ne vraćajte. Idite daleko odavde. Čuvaj ih majko, vi ste mi sada sve na svetu. Naći ću vas“. Zagrlio sam sestre, a one su samo jače počele da plaču. Grlo mi se steglo, srce je tuklo jače od mitraljeza. Znao sam da nije bezbedno da idu sa mnom. Ostavio sam Avganistan i svoj život te noći. Od tada je prošlo devet godina. Devet dugih godina. U Avganistan se nikada nisam vratio. I danas me svaki prasak seti na kobnu noć kada sam poslednji put večerao sa porodicom, noć kada sam prestao da živim i počeo da preživljavam. Sve što sam uspeo da saznam o majci i sestrama je da su bile u izbegličkom kampu u Iranu pre četiri godine. Dok sam došao do te informacije, one su već napustile kamp. Niko nije uspeo da mi kaže kuda su otišle. Ali ne gubim nadu. Dok god dišem, tražiću ih. I naći ću ih, gde god da su, u to sam siguran. Toliko dugujem ocu. Toliko dugujem bratu. Toliko dugujem sebi, ali najviše njima. Dugujem i malom Imranu koji je dobio ime

po stricu koga nikada neće upoznati, mome bratu koji će zauvek ostati moj heroj i koga ću uvek pominjati ponosan što je bio moj stariji brat.

B E K S T V O I Z M O G A D I Š A

Moje ime je Fatmir. Somalijac sam. Pre samo nekoliko dana sam došao u izbeglički kamp.

Bio sam primoran da napustim svoj grad u Somaliji usled konstantnih sukoba islamističkih grupa, koje traju već godinama unazad. Život u Mogadišu je odavno postao nepodnošljiv. Bombaški napadi među islamističkim grupama su svakodnevnica. Ljudi su poklani, pobijeni, a kuće su im spaljene. Bojao sam se za svoj i život mog deteta. Bio sam primoran da napustim Mogadiš zajedno sa svojom suprugom jer mi je u jednom od napada Al Shabab-a na drugu islamističku grupu potpuno uništena kuća. Nismo imali gde da odemo osim da se sklonimo u obližnji kamp u kome su smeštene stotine hiljada izbeglica iz Mogadiša i okoline. Kako je u kampu bilo mnogo izbeglica, nismo imali dovoljno hrane da prehranimo svoje dete. Dugo smo razmišljali kuda da odemo da bi se spasili i rešili smo, teška srca, da napustimo Somaliju zauvek.

Pokušavajući da napustimo svoju zemlju zajedno sa grupom drugih izbeglica naišli smo na nekoliko naoružanih pripadnika Al Shabab-a koji su zapucali u vazduh. Većina ljudi sa kojima smo se kretali uspeo je da se razbeže i sakrije, ali s obzirom da sam ja nosio dete u naručju nisam uspeo, i okružila su me trojica i saterala u ćošak. Suprugu su takođe opkolili, ona je počela da vrišti i kundakom udarila u glavu posle čega je pala na zemlju i izgubila svest. Počeo sam da vičem iz sveg glasa i da plačem, ali niko nije mogao da mi pomogne.

Jedan od njih je počeo da me udara jako iako sam molio za milost držeci dete. Udarao me je jače i jače sve dok nisam ispustio dete na zemlju, a ubrzo sam i sam pao. Od siline udaraca svoje telo više nisam osećao, jedino mi je u glavi odzvanjao bebin plač. Tog plača sećam se i dan danas i verovatno ću ga se sećati dokle god sam živ. Poslednje čega se sećam je da su u zoru neki čovek i žena pokušavali da me osveste i pridignu na noge. Žena je nosila našu bebu, a čovek mi je pomagao da hodam, a supruga je išla pored mene jecajući. Stavili su nas u neki brodić koji je vozio izbeglice u Jemen preko opasnog Adenskog zaliva.

U neko doba, kada sam se probudio, video sam sa sobom Somaliju, zemlju koju

sam toliko voleo, a koja je sada uništena. Jedino na šta sam mislio je moje dete. Na sebe nisam mislio, niti na ono što sam preživeo prethodne noći. Rešio sam da se nikad više ne okrenem.

Sada sam siguran ovde u Srbiji. Moja porodica je prošla kroz pakao dok nismo stigli do Grčke, gde su žena i dete ostali. Često smo bili gladni, iznemogli i promrzli. Hodali smo kilometrima bos i spavali među kutijama u pretovarenim kamionima. Sve to vreme mislio sam samo na to da ću konačno moći da zajedno sa svojom porodicom pronađem utočište i mir koji mi je potreban posle svega što sam proživeo u mojoj zemlji. Nadam se da ću moći da svoju porodicu dovedem u Srbiju.

B E G S A N E P O Z N A T I M

Poreklom sam iz Iraka, imam 25 godina, čoveka sa kojim delim život i ćerku. Dok nisam pobjegla iz Iraka živela sam u stanu sa ocem, majkom i četiri sestre. Ja sam bila treće dete. Teško sam živela, u malom stanu u Bagdadu, često gladna, nevoljena. Zahvalna sam Bogu na tome što sam imala sestre. Sve na svetu bih dala da sada mogu da ih vidim.

Sa majkom sam retko razgovarala. Ona je sa malo kim uopšte pričala. Otac je bio grozan čovek. Tukao je majku od kako se sećam, izbacivao je iz kuće, izbacivao na ulicu. Jednom je bacio majku kroz terasu, jedva je preživela. Maltretirao je i nas, tukao nas, vređao. Najstarijoj sestri je polomio ruku koliko ju je tukao jednom prilikom. Polio nas je benzinom i mahao šibicama kao da će da ih upali. Možda bi bilo bolje da je to uradio. Malo posle toga, najmlađu sestru udali su za jednog čoveka. Imala je četrnaest godina i plakala je danima dok nije otišla. Nikada to neću zaboraviti. Mi koje smo ostale nismo išle u školu, ali nas nisu ni prodali, ni poslali kod nekoga. Čekala sam i nisam razumela kuda ide moj život. Sa dvadeset godina sam upoznala jednog čoveka, zaljubila se i ostala u drugom stanju. Otac, kada je primetio da sam trudna, pretukao me je i isterao iz kuće. Počela sam da živim sa ocem svoje dece u maloj kući van Bagdada ne shvatajući zašto ne želi da me oženi. Kada se dete rodilo, on je otišao u Švedsku, a njegov otac me je isterao iz kuće, sa detetom. Našla sam se sa starijom sestrom koja mi je rekla za očeve pretnje da će, ako me vidi sa detetom, zaklati dete. Nisam to mogla da dopustim, i pobjegla sam sa detetom iz Iraka u Siriju, gde sam u predstavništvu UNHCR-a zatražila pomoć.

Smestili su me u kamp. Tu sam živela neko vreme. Bila sam tužna, sama, ostavljena, zlostavljana. Dete nije imalo uslove da normalno raste, da bude sito, suvo, čisto, u toplom. Ono na čemu sam bila zahvalna jeste što me niko u tom kampu nije tukao. Posle nekog vremena, upoznala sam čoveka koji mi je predložio da sa njim pobjegnem, da odemo u Evropu i da stvorimo sebi bolji život. Plašila sam se i mislila da nema razloga da ikada odem iz kampa. Nisam pristala. Posle nekog vremena, čula sam da se porodica oca moje dece raspituje gde sam i gde je dete. Da žele da me nađu i oduzmu mi dete. Niko i ništa u Iraku ih ne bi u tome sprečilo i znala sam da ako me nađu, nikada više neću videti svoju ćerku. A ona je sve što trenutno imam. Rešila sam da pobjegnem. Čovek sa kojim sam pobjegla nije mi se mnogo sviđao. Ali mi je ponudio nešto i poveo me je sa sobom. Malo šta mi je na tom putu bilo jasno, ali sam se za malo šta i pitala. Nalazili smo se sa ljudima, najčešće noću, davali im mnogo novca. Oni su nas vozili u kamionima, pokriveno. U velikim sanducima. Ne znam kojim smo sve putevima išli, ni kroz koje zemlje. Znam da smo prošli kroz Grčku. Kao mala uvek sam Grčku zamišljala kao zemlju u kojoj svi žive srećno i slobodno.

Onda smo stigli u Srbiju. Tu su nas ostavili. Bila je noć, jako hladno. Pešačili smo jako dugo. Sve me je bolelo i nisam više imala snage. Na nekoj železničkoj stanici razgovarali smo sa policijom i nakon toga smo bili dovedeni u Centar za azil u Banji Koviljači. Sada smo ovde. Ne znam šta ću dalje. Ćerka više nije beba. Zavisim od čoveka sa kojim sam doputovala. Ne poznajem ga dobro, ali je ispaao dobar prema meni. Nadam se da neće otići i ostaviti me. Ljudi u Centru su prijatni, ovde ima još porodica sa decom. I mlađom i starijom od moje ćerke. Lepa je i priroda u Srbiji. Volela bih da mi ovde bude dom, da me Srbija prihvati. Da imam stan, bilo kakav, i osnovne uslove za život. Da mogu svom detetu da pružim normalan život. Bez nasilja, bez zlostavljanja, bez bežanja. Da bar ona zna ko je i odakle je. Da živi sa svojom porodicom, sigurna. Da se odmorim i živim normalan život u svom domu. A onda da pokušam da dovedem i sestre. I one zaslužuju da žive normalnim životom bez nasilja..

REVOLUCIJA I KASTRO

Onim građanima Srbije, na pomen moje rodne zemlje u sećanje pohrle podaci o besplatnom zdravstvu i prevozu, o nepostojanju nezaposlenosti, jednakosti svih i naravno o velikim revolucionarima Fidelu Kastru i Če Gevari. Nažalost, blagodati revolucije su gorko voće za sve one poput mene kojima sloboda misli, govora, političke organizacije i obične pravde znače nešto u životu.

Moje ime je Andreas Blanco Huan De Karlos, imam 23 godine i politički sam aktivista i izbeglica sa Kube. Rođen sam i odrastao u Havani, u najvećem i najlepšem gradu Kube. Potičem iz uticajne i bogate porodice i ne mogu da se požalim da sam oskudevao u bilo čemu. Vidite, moj otac je istaknuti član Komunističke partije Kube i zaposlen je u Ministarstvu rada i socijalne politike, a majka mi je doktor u lokalnoj klinici.

Međutim, kako sam rastao tako sam postajao sve svesniji da u našem društvu nije sve kako bi trebalo da bude. Od malena su me u školi učili da je komunizam najpravedniji oblik društvenog uređenja, da je kapitalistički zapad izrabljivački uređen i da tamo ljudi robuju i da nisu slobodni. Takođe, svakom malom Kubancu, poput kakve molitve urezivana je slika velikog revolucionara, pravednog vođe i oca nacije - Fidela Kastra.

Kako sam rastao tako sam počeo i da pitam oca sve više pitanja, a kako potičem iz političke familije, tako su moja pitanja često bila vezana za politiku. Međutim, očevi odgovori su često bili u velikom neskladu sa onim što se golim okom može videti. „Kako to da je komunistička privreda najefikasnija, a narod nam gladuje i čeka u redu za malo mesa i mleka?“ - pitao sam oca. „Sine“, odgovarao bi mi otac, „previše hrane i novca kvari ljude i racionalna podela dobara je ključ naše superiornosti nad iskvašenim zapadom“. „Oče, a zašto su neki dan policajci pretukli one ljude što su se okupili ispred opštine da traže da imaju pravo da budu vlasnici svojih kuća?“ - „To su, sine, izdajnici i špijuni Zapada, koji podrivaju dela naše revolucije. Država brine da svi imaju dovoljno, nema potrebe za povećanjem privatnih imanja“ - rekao je.

Kada sam upisao Pravni Fakultet već mi je bilo dosta da slušam očigledne laži i državnu propagandu, jer na Kubi je zabranjeno reći da je „Car go“ i da narod nema hrane i novca, da Kastro nije heroj revolucije već diktator koji je bogatu zemlju odveo u bedu. Kuba je zemlja gde si slobodan samo ako hodaš pognute glave i ne govoriš ništa što revolucionarna policija može da shvati kao vredanje tekovina revolucije i

lika i dela Fidela Kastra i njegovog brata, Raula Kastra. Ukoliko na Kubi ne želiš da radiš za mizernu platu koju daje država ili ako deliš primerke Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, tvoje ponašanje će biti ocenjeno kao anti-društveno i možeš da odeš u zatvor na pet godina. Ukoliko decu učiš da veruju u Boga, možeš biti pozvan u školu na kritikovanje i dete može da ti bude izbačeno iz škole.

Revolucija i jednakost po diktatu braće Kastro je realnost Kube kojoj sam se ja usprotivio pridruživši se disidentima koji svojim političkim aktivnostima pokušavaju da osvetle mrak političke represije. Uz pomoć mojih prijatelja ja sam organizovao tajne skupove političkih protivnika diktature braće Kastra na kojima smo pozivali narod da se usprotive krađi i represiji. Ukazivali smo da nije u redu da novinare hapse i tuku samo zato što su pisali o korupciji ili na bilo koji način istupili iz jasno zacrtanog šablona Komunističke partije Kube. Delili smo letke i izražavali podršku uhapšenim disidentima, delili smo letke sa spiskom ljudskih prava koja kubanske vlasti uskraćuju svojim građanima. Okupljali smo se da slušamo ileglno radio Marti.

Međutim, posle nekoliko meseci moje opozicione aktivnosti, tajna policija me je prepoznala kao opasnost po društvo i presrela me u mračnoj uličici blizu stana mojih roditelja. Dva policajca u civilu su mi ukazali da moje ponašanje nije u redu i da sramotim slavnog i poštenog oca. Kao što sam već rekao otac mi je istaknuti član Komunističke partije. Dalje su nastavili da mi podrugljivo objašnjavaju da sam ja zabludela ovcica koja može sama da se vrati u stado ili će oni kao dobri pastiri da je vrate uz pomoć štapa. Potom su mi pokazali sliku mog poznanika sa fakulteta, Marka Ariesa Montanje, koji je na svom mladom licu imao toliko podliva od udaraca da sam ga jedva prepoznao, a niz vrat mu je tekla krv iz velike rane na čelu. Sklonivši sliku policajci su mi rekli: „Vidiš kako je efikasan naš pastirski štap!“ i potom su otišli.

Narednih nekoliko dana sam proveo u strahu, izbezumljen od brige. Međutim, nisam hteo da odustanem jer strah je glavno oružje represije, jer kada se potlačeni usprave, tlačiteljima oštrica represije uskoro biva polomljena, jer lako je vladati poslušnima. Odlučan da nastavim sa svojim političkim aktivnostima, vratio sam se na fakultet samo da bi saznao da sam izbačen sa fakulteta jer sam se bavio kontrarevolucionarnim aktivnostima. Sa fakulteta sam otišao kući, ali nesreća nikad ne dolazi sama tako da me i u roditeljskom domu sačekalo još loših vesti. Moj otac mi je jednostavno saopštio da više nisam poželjan u kući i da mogu da idem kod svojih prijatelja izdajnika, i da on više ne želi da me vidi ni čuje. Naravno, sve to samo zato što ne želim da se pretvaram da je na Kubi postoji i tračak slobode za one koji slučajno misle drugačije od onoga što nam se kaže da mislimo.

Izbačen iz kuće i sa fakulteta, nisam imao gde da odem do kod prijatelja sa fakulteta, gde sam proveo narednih mesec dana. U septembru 2010. godine udruženje Dama u belom, disidentska organizacija majki, rođaka i simpatizera disidenata pohapšenih

2003. godine u tzv. Crnom proleću, se okupila u parku u Havani gde su uzvikivale parole poput „Sloboda za sve“, „Jednakost za sve“ i „Nova revolucija za novu Kubu“. Naravno, ja sam im se pridružio i sa svojim prijateljima sam uzvikivao parole i učestvovao u mirnom skupu. Kada smo krenuli kući mene i moja dva prijatelja su sa leđa napala četvorica policajaca u civilu i uvukli su nas u automobil. Posle nekog vremena stigli smo u neuglednu kolibu na obodu Havane. Vezali su me za stolicu i tada je ušao onaj isti policajac koji mi je ranije „ljubazno ukazao na posledice moje političke aktivnosti“. Pogledao me je i sa samozadovoljnim izrazom lica okrenuo se drugom policajcu i rekao: „Huane, daj ta dva pezosa, rekao sam ti da se ne kladiš protiv mene, znaš da prepoznam nepopravljive izdajnike kad ih vidim. Rekao sam ti da će za ovu ovcicu da nam treba štap.“ Huan je došao ali nije nosio pezose već drvenu palicu koju je pružio prvom policajcu rekavši mu: „Izvoli svoj pastirski štap“. Potom je „pastir“ krenuo surovo da me udara sa drvenom palicom po leđima, rebrima, vratu i glavi sve dok nisam izgubio svest. Kada sam došao sebi, pošto su prolili kofu punu vode na mene, nastavili su da me šutiraju dok sam vezan ležao na podu. Od bola i užasa nisam razumeo njihove bezumne i gotovo životinjske uzvike vređanja. Posle nekog vremena su stali i ostavili su me da ležim vezan, u lokvi krvi. Sutra ujutru su nastavili. Prvo su me uspravili i treći policajac je doneo plastičnu kesu koju mi je stavio na glavu i povukao vezicu. Uskoro sam počeo da se gušim i da grcam plačući jer je kesu bila ispunjena benzinom i ljutom paprikom. Posle za mene čitave večnosti su skinuli kesu i dok sam ja pokušavao da udahnem vazduh oni su se smejali kao da gledaju kakvu dobru komediju u bioskopu. U naredna tri dana su me naizmenično tukli palicama, lancima i rukama. Jedne večeri su me vezali za noge i obesili da visim sa plafona, gušili su me pomenutom kesom i guranjem glave u kofu pune vode i bezbroj puta su mi pretili smrću.

Uskoro sam izgubio svest radujući se smrti i kraju patnje i slobodi, napokon slobodi. Međutim, nisam umro, probudio sam se u staji lokalnog farmera koji je video policajce kako odlaze i znao je šta se odigralo u napuštenoj kolibi, jer nisam bio ni prva ni poslednja „ovčica“. Starac me odneo u svoj dom videvši da nisam mrtav. Njegova žena me je previla i kako sam mlad i jak preživeo sam. Mesec dana kasnije sam otišao iz doma ovih poštenih staraca, krišom, noću ka svojoj kući u Havani.

Uspeo sam da uz pomoć školske prijateljice moje majke nabavim avionsku kartu za Rumuniju. Nisam gubio vreme, odmah sam napustio Kubu...

U Rumuniji sam proveo tri meseca, a pošto posle toga nisam više mogao da legalno boravim tamo, uputio sam se u Srbiju, jer sam znao da mi za nju nije bila potrebna viza. Po dolasku u Srbiju zatražio sam azil.

P U T U E V R O P U

Rođen sam u Avganistanu, u Kabulu, 1984.godine. Imao sam dva brata i dve sestre, ja sam najstariji. Moji roditelji su imali zanatsku radnju, tata je obučar i od toga se izdržavala cela porodica. Otac i majka su se lepo slagali. Kada sam napunio dvadeset i četiri godine oženio sam se i dobio dete. Bio je to divan dan za moju porodicu. Međutim, napadi od strane Talibana su česti. Nadao sam se da se tako nešto meni neće desiti. U jednom trenutku srednji brat mi je rekao da su njemu i najmlađem bratu zapretili Talibani i rekli da će ih ubiti ukoliko se ne pridruže borbama. Moja braća nisu želela da budu ubice, pa su im to i rekli. Malo posle toga, Talibani su ubili mog najmlađeg brata. Svi u porodici smo bili očajni. Moj brat je bio divan čovek, nije zaslužio takvu sudbinu. Pored toga, znali smo da celoj porodici preti opasnost. Moja žena i sestre su često plakale, plašili smo se noću da spavamo i bili smo svesni da ako oni to reše, da nam niko i ništa ne može pomoći. Dva meseca posle toga, Talibani su upali u moju kuću, pretukli su mene i brata, i zapretili da ćemo biti ubijeni ukoliko brat i ja ne budemo saradivali. Nisam znao šta da radim. Nisam želeo da napustim Kabul, oca, majku koji su tada već bili u teškoj zdravstvenom stanju, brata kome je pretila životna opasnost, sestre koje bi ostale bez muške zaštite, a iznad svega, ženu i dete. Brat, žena, dete i ja, preselili smo se u drugi kraj grada, mada smo i dalje bili svesni životne ugroženosti.

Jedne večeri moj brat se nije vratio kući. I dalje ne znam šta je sa njim bilo. Očajan sam zbog toga i slutim najgore. Roditelji su me preklinjali da odem, da pokušam da se spasem jer me, ukoliko ostanem u Kabulu, čeka sigurna smrt. Moja žena je bila očajna, dete je tada imalo godinu dana. Nisam želeo da odem i ostavim ih, ali sam se plašio za svoj život, a i njihov, ukoliko bi mene ubili. Jedva sam prelomio da odem. Roditelji su mi dali svu ušteđevinu, platilo sam krjumčarima da me isporuče u neki grad u Evropi. Išli smo kamionima, ja i još tri momka. Ne znam koje su bile njihove sudbine, ali siguran sam da nisu lake. Putovali smo nekada vezani za donji deo kamiona, kod točkova, nekada unutra, ili u pregradi koja nije mogla da se vidi spolja. Mislio sam da neću izdržati i sve vreme mislio na ženu i dete. Uhačeni smo u Srbiji. Nakon nekog vremena prebačeni smo u Centar za azil u Banji Koviljači. Sada sam ovde, živim, jedem, spavam. Strašno se brinem za svog sina i oca, majku i ženu, i svog brata za kog ne znam da li je živ ili mrtav.

Sada je već prošlo skoro godinu dana od kako ih nisam video. Nadam se da ću uskoro uspeti da nađem način da opet budemo zajedno.

S A D R Ž A J

Uvod	3
Ljubav koja boli	4
Priča iz Konga	8
Ukus krvi i prašine	9
Priča iz Avganistana	10
Život bez smisla	12
Priča iz Šri Lanke	13
Moj brat, moj heroj	14
Bekstvo iz Mogadiša	17
Beg sa nepoznatim	18
Revolucija i Kastro	20
Put u Evropu	23